

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут вищої освіти НАПН України
Маріупольський державний університет

Міжнародна науково-практична конференція

**«Інтернаціоналізація як фактор конкурентоспроможності
сучасного університету»**

25-26 травня 2017 року

Збірник матеріалів конференції

Україна – Маріуполь – МДУ

Лисак В.Ф.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Проаналізовано інтернаціоналізацію вищої освіти України як складову європейської інтеграції. Розглянуто базові документи держави та Стратегію реформування вищої освіти України до 2020 р. Приділена увага змістовному розумінню процесу інтернаціоналізації вищої освіти та практичних заходів університетів України на шляху до європейської інтеграції та входженню в європейський освітянський простір. Зроблено висновки про необхідність подальшого доопрацювання нормативно правової бази та залучення широких кіл викладачів та науковців до міжнародного співробітництва.

Ключові слова: європейська інтеграція, Асоціація, інтернаціоналізація, вища освіта, міжнародне співробітництво, між університетське співробітництво.

Останніми роками України зробила вибір своєї зовнішньої політики в напрямку європейської інтеграції. Свідченням цього стало підписання договору «Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Політична частина Угоди про Асоціацію була підписана 21 березня 2014 р., а економічна – 27 червня 2014 р. Цей документ став визначальним для реформування та подальшого розвитку багатьох сфер нашого суспільства [1].

Однією з найважливіших галузей для розвитку суспільства є вища освіта. В Договорі про Асоціацію в главі 23 визначено, що сторони зобов'язуються активізувати співробітництво в галузі вищої освіти з метою реформування та модернізації системи вищої освіти, сприяння зближенню, яке відбувається в межах Болонського процесу, підвищення якості та важливості вищої освіти, поглиблення співробітництва між вищими навчальними закладами, розширення їх можливостей, активізації мобільності студентів та викладачів. Увага приділятиметься співробітництву в галузі освіти з метою спрощення доступу до отримання вищої освіти (Ст. 431) [1].

Згідно спрямування України на європейську інтеграцію, відбувається інтернаціоналізація вищої освіти. Це поняття перш за все означає інтеграцію міжнародних, міжкультурних і глобальних елементів в освіті. Інтернаціоналізація повинна відповідати змісту та цілям Європейського простору вищої освіти [2]. Одним із завдань інтернаціоналізації є формування зрозумілої для міжнародної спільноти системи вищої освіти, що можливе за рахунок інтеграції з європейською вищою освітою та дослідницьким простором. Немаловажне значення має забезпечення конкурентоспроможності українських вищих навчальних закладів, чому сприяє міжнародне співробітництво університетів, їх участь у міжнародних проектах і програмах, підвищення якості вищої освіти в середині кожного університету. Важливу роль виконує посилення потенціалу вищих навчальних закладів, підготовка їх до участі в міжнародних проектах [3].

Одним з перших кроків на шляху до інтеграції вищої освіти до європейського простору стало прийняття Закону України «Про вищу освіту» у 2014 р. [4]. Цей Закон усунув перешкоди інтеграції української системи вищої освіти до міжнародної. В статті 3 Закону говориться про принципи, на яких ґрунтується державна політика в сфері освіти. Одним з таких принципів є міжнародна інтеграція та інтеграція системи вищої освіти України до Європейського простору вищої освіти, за умови збереження досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи. Складовими компонентами інтернаціоналізації є академічна мобільність, використання європейської кредитно-трансферної системи, визнання іноземної кваліфікації.

Відповідно до завдань інтернаціоналізації вищої освіти була прийнята «Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року», яка була розроблена впродовж вересня 2014 - травня 2015 рр. під егідою Міністерства освіти і науки України [5]. В третьому розділі цього документу в пункті 3.8 «Інтернаціоналізація вищої освіти» визначено мету та сутність реформи, проблеми, на вирішення яких вона спрямована, її ризики. Отже основною метою є формування зрозумілої та відкритої для міжнародної спільноти системи вищої освіти України через її інтеграцію у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір. Підтримка міжнародного співробітництва у вищій освіті для забезпечення конкурентоспроможності ЗВО. Участь ЗВО у міжнародних освітніх та дослідницьких проектах, програмах академічної мобільності, міжнародних рейтингах.

На сьогоднішній день відповідно до останніх нормативно-правових актів вищі навчальні заклади України залучені до процесу інтернаціоналізації шляхом прийняття відповідних положень, підписання міжнародних угод про міжуніверситетське співробітництво, участь у освітніх та дослідницьких проектах тощо. Важливою складовою такої діяльності є створення і функціонування веб-сайтів університетів та поточне оновлення інформації, що дозволяє взяти участь у міжнародних рейтингах.

Прикладом інтернаціоналізації вищих навчальних закладів України є Маріупольський державний університет. Одною з складових цього процесу в МДУ є міжнародна діяльність, яка регулюється угодами про співробітництво з іноземними партнерами. Університет є членом численних міжнародних організацій. Зокрема, стабільні партнерські відносини характеризують співробітництво України та Грецької Республіки.

На сьогоднішній день підписані угоди з закордонними організаціями та установами Грецької Республіки, серед яких Іонічний, Яннінський, Патрський, Македонський університети, Афінівський національний університет ім. Каподистрії, Фракійський університет ім. Демокрита, Салонікський університет ім. Аристотеля, Мерія о. Калімос (Грецька Республіка), Грецька Палата Міжнародної Торгівлі, Генеральний секретаріат греків зарубіжжя, Генеральне консульство, Центр стратегічних досліджень «Стратеджі Інтернешнл», Інститут неоеоліністичних досліджень [6]. Університет активно впроваджує розвиток зв'язків з освітніми, громадськими та урядовими установами Греції; стажування викладачів і студентів у Греції; проведення на його базі різноманітних заходів за участю грецьких гостей і прийом делегацій; проведення міжнародних семінарів і науково-практичних конференцій; обмін науковою та культурною інформацією; спільна участь у міжнародних програмах та проектах. МДУ активно співпрацює з дипломатичними представництвами Греції в Україні.

Таким чином, в Україні відбувається інтеграція вищої освіти, що є одним з компонентів європейської інтеграції. Інтернаціоналізація вищої освіти – процес складний, багатограний та глибокий. Слід не тільки підготувати відповідну нормативну базу, що поступово відбувається в Україні, а так само залучити широкі кола викладачів вищої школи і студентів до участі в різноманітних міжнародних грантах та проектах. В діяльності вишів України вже давно ґрунтовно представлено міжнародний напрямок, є певні здобутки, які сьогодні можна використовувати як платформу, своєрідний місток між європейською і вітчизняною освітою та освітянами. А часі доопрацювання основоположних документів і участь в практичних заходах із зарубіжними партнерами.

Список використаної літератури

1. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page.
2. Нітенко О. В. Інтернаціоналізація вищої освіти як фактор розвитку університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oaji.net/articles/2016/2923-1456733701.pdf>.
3. Інна Совсун: Інтернаціоналізація повинна стати складовою вищої освіти

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/09/16/internacjonalizacziya-ukrayinskoji-vishhoji-osviti/>.

4. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

5. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mon.gov.ua/.../18-strategiya-reformuvannya-vishhoi-osviti-

6. Міжнародне співробітництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mdu.in.ua/index/mizhnarodne_spivrobitnytstvo/0-12.

V. Lysak

INTERNATIONALIZATION OF HIGHEST EDUCATION AS PART OF UKRAINE EUROPEAN INTEGRATION

Author analyzed internationalization of highest education of Ukraine as part of European integration. Reviewed main documents of state and Ukraine highest education reforming strategy until 2020. Author has drawn attention to complete understanding of process of internationalization of highest education and practical measures of Ukraine universities on the path to European integration and inclusion into European educational dimension. In conclusion, author added about necessity of further development of legal framework and inclusion of wide circle of professors and researchers into international cooperation.

Keywords: European integration, Association, internationalization, highest education, international cooperation, cooperation between universities.

УДК 378.014.24(043)

Манякіна О.С.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Розглянуто поняття «інтернаціоналізації вищої школи». Відображені погляди на сутність інтернаціоналізації вищої освіти зарубіжних та вітчизняних науковців та практиків.

Ключові слова: інтернаціоналізація, вища освіта, світовий освітній простір.

На сучасному етапі особливо актуальним є проблема розвитку вищої освіти. Спільно з такими процесами, як інтеграція та глобалізація освіти в єдиний міжнародний освітній простір, з'являється поняття інтернаціоналізація. Це поняття в науці не є новим але дискусії щодо його значення продовжуються до сьогодні.

Інтернаціоналізація (від франц. internationalisme) – міжнародний, а (від англ. internationalization) – це адаптація продукту для потенційного використання практично в будь-якому місці [1]. У цьому зв'язку виникає потреба розглянути застосування цього терміну відносно освітніх процесів та систем різних країн, їх соціокультурних рис.

Так дослідниця Дж. Найт розглядає інтернаціоналізацію вищої освіти загалом як «процес інтеграції міжнародних, міжкультурних і глобальних вимірювань», що постійно розширюється з означених завдань і потреби вищої освіти [2, 9].

Х. де Віта на підставі дослідження якості вищої освіти в країнах Європи визначив взаємозв'язок політичних, соціокультурних, економічних і академічних факторів які впливають на процес інтернаціоналізації вищої освіти [3, 27].

Питання інтернаціоналізації вищої освіти активно вивчаються вітчизняними дослідниками А. Сбруєвої, Г. Луговим, В. Кременем, М. Дебич та ін.

А. Сбруєва у своїх працях розкриває сутність поняття «інтернаціоналізація вищої освіти», «співвідношення понять глобалізація освіти» та «інтернаціоналізація освіти» [4], визначає механізми реалізації комплексної стратегії Європейського Союзу